„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

Недељом излази уз „Заставу“ забавно-поучни лист „Завичај.“

ЦЕНА ЈЕ ОВА за Аустро-Угарску:

Са „Завичајем“:		Без „Завичаја“:	
на годину	16 ф.	на годину	14 ф. —
на по године	8 „	на по године	7 „ —
на ¼ године	4 „	на ¼ године	3 „ 50
на 1 месец	1·40	на 1 месец	1 „ 20

ЗАСТАВА.

За Србију (у сребру.)

Са „Завичајем“:		Без „Завичаја“	
на годину	40 дин.	на годину	35 дин.
на по год.	20 „	на по године	17½ „
на ¼ год.	10 „	на ¼ године	9 „
		на 1 месец	3 „

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ РУКОПИСИ не враћају се натраг.

БРОЈ 96. У НОВОМЕ САДУ, У СРЕДУ 21. ЈУНА (3. ЈУЛА) 1878. ГОДИНА XIII.

Позив на претплату.

Крајем овог месеца истиче рок претплати на овај лист свима поштованим претплатницима, који су се само до краја друге четврти претплатили.

С тога позивамо сународнике и пријатеље овога листа, да своју претплату за времена обновити изволе, како би им се лист без прекидања слати могао.

Идуће четврти решиће се, хоће ли конгресу поћи за руком, да се на истоку до жељеног мира дође, или ће се и на даље да продужи крвави развој источне драме.

Идуће четврти и у овој нашој монархији, именито у транс-литавској државној половини наступају важни дани за даљи уставни живот. Сабори се у Будим-Пешти и Загребу затварају, а нови избори приближују, у којима ће и српски народ имати да даде гласа и абера од себе.

Према свему томе лако је увидети, колико је нужно, да народни орган буде поткрепљен и новим придоласком претплатника подржан у борби, коју исти за народна права и уставну слободу води.

Све те прилике поткрепљују нас у очекивању, да ће нам се српски читалачки свет одазвати овом нашем позиву и овог пута, као што се вазда до сад одзивао.

Начела, која је овај лист од постанка свога одважно и постојано заступао и у народу их толико ширио, да су постала општом својином, та начела нашега века начело слободе и народности остаће и на даље нам наш верни и досљедни путевођа.

Лист се неће моћи никоме без готове претплате слати, с тога молимо за скорашњу обнову претплате и то најбоље путем поштанских упутница. Наруџбине без новаца неће се моћи уважити.

Претплата, огласи, као и рекламације шиљу се на администрацију „Заставе“, а дописи, и што се на уређење листа односи, на уредништво „Заставе.“

Претплата стаје за аустро-угарску монархију, српске државе и покрајине:

До краја ове године — — —	7 фор.	или 17½ дин.
На трећу четврт — — — —	3 фор. 50 новч.	или 9 дин.
На месец дана — — — —	1 фор. 20 новч.	или 3 дин.

За остале земље полгодишња претплата и то: за Немачку 9 фор. за Швајцарску, Романију, Италију и Бугарску 10 фор. а за Француску и Америку 12 фор. или саразмерно на четврт године.

Умољавамо пријатеље да не пожале труда, те да побуђују на претплату листа поштоване сународнике, који би листа држати могли.

У Новоме Саду 17. јунија 1878.

Уредништво и наклада „Заставе.“

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ.“

БЕЧ 20 јуна. „Пол. кореспонденција“ јавља из Берлина, да је конгрес у петак решио, да Аустрија окупира Босну и Херцеговину. „Тајмс“ доноси опширан извештај о овој конгреској седници. Предлог је учинио Салисберија, разложив потребу окупације у интересу европског мира и поретка. Вадингтон за тим подупираше Салисберија топло. Гроф Корти стави нека споредна питања односно Арбаније и пристане уз предлог. Горчаков изјави, да прима предлог pur et simple. Турски пуномоћници уложили протест, на што лорд Биконсфилд побијаше њихове разлоге, доказујући потребу окупације баш у интересу Турске, која нема снаге да одржи ауторитет. За тим говораше председник Бизмарк, препоручујући предлог и прекоравајући турске пуномоћнике, што се вазда одупиру решењима конгреса. При гласању примљен предлог Салисберијев, на што Андраши изјави, да прима закључак конгреса, те да ће га извршити. Том је приликом прочитао споменицу о стању у Босни.

Улазак аустријске војске у Босну биће за две недеље. Спрема се нова мобилизација. О томе ће решити сутра министарски савет.

У јучерашњој седници конгреској решена независност Србије и Румуније, за тим утеловлење Бесарабије у област руску.

САБОР ПРИ РАСТАНКУ.

(П.) Земаљски сабор угарски завршио је прошле недеље своју законодавну трогодишњу периоду.

„Оци отаџбине,“ пошто су се у „кулоарима“ и око „бифета“ саборским назноћили и намучили за благо отаџбине, враћају се натраг у своје крајеве и ступају пред бираче своје да им положе рачун о свом трогодишњем мучном раду.

У манифесту, што га је издала либерална странка у престоници земаљској, каже се до душе, да посланици, кад се обазру на своје трогодишње деловање, могу с ведрим челом и светлим образом изићи пред своје бираче, јер што је поле могуће било да се постигне, то је постигнуто, а што није било могуће, то се, као обично, оставља времену и потоњим нараштајима.

Строга савесност није никада била еминентна особина угарских земаљских посланика, и с тога је редовна појава у парламентарном животу Угарске, да се земаљски посланици у обманама и поздрављају и праштају са својим бирачима. Изборни програми на длаку су равни опроштајним релацијама њиховима. Она иста златна брда, која се с више или мање говорничког дара подижу пред очима безазлених бирача у очи самога избора, та иста златна брда и куле износе се пред њих и у ономе часу, кад се мандат повраћа у њихове руке.

Тако ће бити и у овај мах. Бирачима ће се представити сва радња саборска у најдивнијем облику, изнеће се на среду сви закони које је сабор донео и које није донео, и ревносно ће се нанизати читава поворка нових законских предлога, који ће се тек донети. А све то у интересу народног благостања, којега врашки народ никако не може да осети.

Двоножни изборни апарат, т. ј. бирачи разићи ће се својим кућама, весели и радосни, што су видели и чули свога посланика.

Така ће да буде обмана на јави.

Код мислених и критичких људи прошла саборска радња може добити само ниску таксацију. Саборски посланици великом су већином — секундаши, колико по својој слепој одности свемогућном упливу владе, толико и још више по својој парламентарној неспособности. Деклинација парламентаризма у Угарској особито је за трајања ове сесије у очи пала. Некада се одликовао земаљски сабор угарски генијалним људма, правим државницима, узоритим говорницима, који су снагом своје моралне превласти владали у сабору над боговима нижега реда. Данас пак избијају ови последњи све већма на површину, па и оскудици јаке моралне и умне снаге хоће да овладају у сабору средствима, која само понижавају углед саборски претварајући поље парламентарне борбе саборске у разбојиште дивљачких и разузданих страсти. Јер кад је већ дотле дошло, да се у сабору сами чланови његови називају „Паприка-Јанчикама“ и кад једни другима прете пушкама и револверима, — онда се може замислити, до ког је степена пао парламентаризам у Угарској. Па кад се овом падежу самог угледа саборског и његових посланика придода још и бесплодност саме радње саборске, онда је природно страховање, да оваки резултати могу бити опасни и за саму уставност у Угарској.

Да је пак радња сабора овог који већ прошлости припада, доста јалова, јасно је за сваког, који се критичким погледом осврне на дојакошње деловање његово. Јалова је не само по количини, него и по ккаквоћи. За пуне три године урадило се нешто само на пољу у праве, финанције и правде. Тисине реформе у управи, инаугурисане постављањем у правних одбора и земљиштном променом жупанија, показале су, да су врло сумњиве вредности, јер се постулати самоуправе никада не могу довести у сагласност са ингеренцијом, са уплетањем државних органа, почем је то — contradictio in adjecto (противност у себи самом.)

На пољу финанције пошло се са становишта, које се с обзиром на теорију и практику државних финанција и народне привреде мора означити као посве погрешно. Наглашава се као с неким поносом, како се штедња завела у државном газдинству, како су нови извори прихода отворени, како се порезна система у ред довела, како се састарало да се држава не оштети у приходима од порезе и т. д.

То је све лепо и било би право, кад би држава била ту само ради свога апстрактног појма, а не ради народа који јој живот даје. Главни је задатак државној финанцији у свима државама, где се разумно државно газдинство води, то: да се увећа порезна снага држављана, а не да се по сваку цену, дакле и по цену народног благостања, пуни благајна државна Могуће је да ће министар Сил својим финанцијским реформама постићи, да се нешто више готовине нађе у државној каси, да заостаци порезни не буду тако огромни као до сада, да пореза утиче правилније но до сад и т. д. Но тиме се ни за длаку не ће подићи порезна снага народа, на против ослабиће се благостање народно тако јако, да ће кроз коју годину и порезне реформе Силове постати илузорне. Државне финанције не могу цветати онде где се народ примиче просјачком штапу, а то се осећа у Угарској јаче него игде, па ако је г. Сил задовољан што може пружити претом на нешто више банака у државној каси, народ не може бити задовољан, јер за оне банке у државној каси продато је и ћебе испод њега. С тога се и тужи народ у целој земљи, да је претоварен силном порезом и да се пореза утерује неправично и немилосрдно.

На пољу правосудства најзнаменитија је створевина овог сабора — казнени законик. Посао је овај, без сумње, важан, јер је њиме попуњена празнина, која се дуго и јако осећала. Практичну вредност његову оцењују правници свакојако. Овде није место да се тај законик критикује, па за то и ми остављамо времену, да се у њему окуша права вредност тога законика.

Ако се хоће да извињује сабор овај што није више што и боље што урадио, лако би му се нашло разлога за извињење. Пре свега ваља се сетити, да је сабор овај радио у времену бурном и усталасаном, када је пламен устанка, буне и рата с југа и истока лизао границе земаља, које спадају круни угарској. Народ мађарски, мероданан у тим земљама, дрхтао је и зебао за своју судбину, јер је својом погрешном политиком дошао у крив положај према народима источним, који су скочили на оружје за своју слободу. Од вајкада одликовао се народ мађарски љубављу за слободом, па као што је и на дому своме паштио се да подигне храм уставној слободи, тако је и на страни сваком приликом, кад год је који народ устајао против тираније а за своју слободу, био пристајао у редове бораца за слободу. Противно том свом традиционалном држању, које га је у свету дичило и уздизало, мађарски је народ приликом српског рата за ослобођење стао на страну варварске тираније и тиме ужасно наштетио своме лепом имену. С болом смо морали гледати, где се и на сабору бранила ствар турска, ствар најгрозније тираније, против слободе и напретка! Камо срећа да су Мађари као слободоуман народ друкчије схватили задатак свој! Но сад је доцне о томе говорити.

Сабор се угарски праштa с народима угарским, оставивши им у наслеђе још једно чедо своје, које је с тешким мукама дошло на свет. То је поравнање с Аустријом! С великом натегом и уз обострано незадовољство постигнуто је ово поравнање. У њему је закрпа на закрпи и оно ће се држати још неко време као нужно зло. Најјаснији доказ његове трулости!

Но има још једно поравнање, које се нама чини много важније, и које још једнако узалуд чека на свога месију, а то је поравнање или боље рећи измирење са народностима угарским. Без овога — ми смо то свагда наглашавали — Угарска не може бити нигда јака, моћна ни угледна. Задовољени народи угарски најјачи су стуб држави угарској; незадовољени, слабост су њена, у коју ће је свагда гађати громови спољашњи.

И овај је сабор три године пропустио, а није ни једнога покушаја учинио да с те стране оснажи Угарску. На против догађало се доста којешта, што је још већма развалило јаз међу владајућим народом мађарским и осталим народностима.

У интересу отаџбине ово се мора јако сажалевати, јер догађаји, које у крилу своме носи најближа будућност, могу бити судбоносни за земљу ову, ако у њој не затеку све синове њене помирене и сложене око огњишта отаџбине.

Надајмо се, да ће се о овом врло важном питању приликом нове изборне борбе размислити пријатељи домовине и с једне и друге стране.

БОСАНСКА СПОМЕНИЦА представницима великих сила на конгресу у Берлину.

Европа се поноси својом просвјетом, слободом и хуманизмом, и ми живимо у Европи, али животом мученичким и горким, који одузимље човеку његова најсветија права; ми смо робље у тој поносној Европи. Ропство наше није скорашње — оно је од пет стотина година. Пет стотина година Турска тлачи потиштену рају босанску, и тужни уздисаји ове јадне раје не нађоше заштите у Европе, која се слободом поноси. Ми смо вазда остали саморано сироче, које ненађе бранноца својих потлачених права.

Јади и невоље приморали су нас, да окушамо својом снагом задобити човечанска права и слободу, али је слаба снага била дуговјечним ропством измучене раје, и повраћајући се поново у ропске ланце наших угњетача, осјећали смо све веће болове стегнутих ланаца ропских. Кад већ ни дисати не могасмо од варварске силе и притиска, тада се пре две године дигосмо, или да изгинемо, или да задобијемо слободу и права човеку Богом дана.

Није чудо, што у овој борби морадосмо подлећи. — Дуже се петстолетни роб, противу силног свог угњетача, који је пет вијекова ковао му ланце и синџире и шњима окивао народ хришћански.

Наша снага бјеше измождена дуговјечним ропством. Сироче смо Европе, те нам нико у почетку устанка не притече у помоћ оружаном руком осим једнородне и јединокрвне браће наше у кнежевинама Србији и Црној Гори. И наша удружена снага бјеше нејака отрести се угњетача својих. Наш устанак клону, али као да је се коснуо облагорођених срдаца великодушношћу хвалеће се Европе.

У Цариграду се састаде конференција, да путем човечанским, путем истине и правде измири роба са господарем, прекрати проливање невине крви, обустави ужасну сјечу и покоље, који се из дана у дан обнављају у турској царевини.

Турска је остала непослушна спрам добрих и човјекољубивих савјета Европе. Турска је хтјела и даље држати у ланцима ропским хришћанске народе. Турска је хтјела и даље цједити крв својих хришћанских подајника, и покољима угњ сити и потоњу искру живота хришћанског народа у својој држави.

Европа по својој човјекољубивости и племенитости немогаше даље трпити овако жалосно, чо-

вјека недостојно, стање. Она остави братској нам Русији, да изврши племениту мисију: ослободити робље хришћанско испод варварства турског, и тиме уздићи још на виши ступањ понос и достојанство Европе.

Русија је победилац и ви преузвишени заступници великих сила, стекосте се на конгресу да досудите слободу и повратите права човјечаиска хришћанским народима.

У кнежевини Србији једнокрвна наша браћа живе, живећи у слободи од 60 и више година, они су имали прилику ослободити се мрака незнања и просветом ући у коло европских народа. Обичај, нарави и вјера истовјетни су нам. Нама је потребно поред политичког ослобођења и умно развиће а услове за то понајприје би нашли у задружењу са кнежевином Србијом. С високим поштовањем ваших преузвишених и човјекољубивих влада усуђујемо се и ми с највећом покорношћу замолити да би нас — Босну — спојили са кнежевином Србијом и тиме дали задовољење вечној правди и жељи угњетене раје. Но ако то из каквих политичних обзира не би нам могло дати, но само аутономија са аутономном администрацијом, онда слободни смо изјавити наше понизне жеље односно оваке управе:

1. Да будемо властни у управу избирати себи губернера хришћанина, домородца или странца. Гувернера да бира народ на скупштини, ког је Порта дужна признати и потврдити, кога да не може нико други па ни Порта збацити, но то право оставити само народној скупштини.

2. Да се укине десетина и аскерија (војница), овчарина, жировина и сви други намети, који су до сада постојали и у место тога да одреде представници великих сила један порез, који ће народ плаћати, узевши милостиво у призрење сиромашно стање народно, а речени порез да долази у народну благајницу у коју ће и остали доходи као ђумруци, шуме, рудокопи, телеграми и поште итд. улазити. Од ових дохода Порти ће се плаћати извјесна сума на име укупног пореза, а и ову суму нека изволе одредити представници великих сила, према доходцима, узевши у обзир провинцијалне потребе, како ће се са остатком моћи издржавати народна управа, школе, болнице и остали благодатни заводи. А порез којега конгрес за Порту одреди, да се обустави за 10 година дана, па да га употреби на обдржавање и опорављење упропашћеног народа и опустошених покрајина, јер осим невољника има до 200.000 душа народа, који је исељен у пограничне државе и остао без ичега.

3. Да се земљорадње спаински односаја опросте путем отплате, коју велике силе нађу као за праведну и могућну према имућности народној.

4. Да се сваке године састаје народна скупштина, посланици да се бирају слободно без ичијега притиска из свију вјероисповједи.

5. Да се скупштини остави право законодавства земаљског, решавање о буџету и подигнућу индустрија, рудокопље и осталих потреба земље.

6. Почем становници босански свију вјероисповједи говоре једним српским језиком, то да српски језик буде званичан за ову покрајину.

7. Чиновнике управне, судије из свију струка управе земаљске, властан је постављати сам гувернер, према закону, који буде скупштина о том издала.

8. Босанској покрајини да се остави правоо држати потребан број војске, који је нуждан за поредак земље, за безбедност земље и њених права, да босанска покрајина може образовати и обучавати народну војску. Стајаћа и народна војска да се образује из становништва босанског без разлике вјероисповједи. Порта да не може војску из других покраина своје царевине ни под којим начином довести у Босну, нити стране елементе у ову земљу насељавати.

9. Босанска војска установљена за обрану своје земље немора Портом бити употребљена ни на ком другом месту но само за обрану свога огњишта.

10. Гувернеру ће се издавати из народне благајне плата, коју ће скупштина одредити.

11. Да се уједчи слобода вјероисповједи свију становника.

12. Православна црква народна да добије самоуправу. Поглавар православне босанске цркве-екзарх да буде Србин.

13. Свакој општини да се остави слобода подизати цркве, школе и друге благотворне заводе, а штампарије да могу подизати и поједине личности, према закону, ког ће о томе издати народна скупштина.

14. Да се сви мухамеданци разоружају, као што су и кршћани разоружани, а о безбједности личној и имаовини свију становника да се стара управа земаљска, којој ће се нуждан број жандармерије за то придодати и о трошку народном издржавати а у противном случају и хришћани да могу носити оружје.

15. Да се сва утврђења, која грозе варошима и селима, поруше.

16. Покраина босанска подијелиће се на округе и срезове, како то за сходно скупштина нађе, и свуда поставити административне, судске и остале власти.

17. Ако је нужна ичија окупација ради уваћања новога реда, онда нека се то учини са војском кнежевине Србије. Но ако нам се ни то из неких узрока недопусти, онда нека се одреди мешовита окупација.

18. Да се амнестија даде свима Бошњацима без разлике.

Само под оваким условима могло би се ублажити стање становништва босанског, па зато се усудисмо замолити најпокорније представнике великих сила, да по свом племенитом и високом човекољубију изволе нам подарити бар овакова права, и тиме задужити нас вечном благодарношћу и имена своја светлим писменима забележити у историји хуманитарности и цивилизације Европске.

Све друго мимо изложеног што би нам се дало неби могло задовољити човечанска права, а таково стање недаје гаранције за дуготрајни мир.

Надамо се да ће ова наша жеља наћи најчовјечнијег одзива код представника великих сила на конгресу.

У Тишковачком логору из народне скупштине држане 2. марта 1878 године.

Сљедују многобројни подписи и печати.

С КОНГРЕСА.

Ревносни кореспонденти страних листова пожурили су се, да донесу својим листовима и читаоцима њиховим готове резултате о седници конгреској од петка, па су већ насликали целу слику будуће Србије и Црне Горе очупавши од њих замашне делове, а Босну и Херцеговину већ су ставили под мамузе хонведске.

И ми смо, по дужности новинарској, а не могући вршити контроле над догађајима који се збивају на тако узвишеном месту и при затвореним вратима, доносили те новинарске гласове, по којима би српско-црногорско и босанско-херцеговачко питање већ било решено.

Сад се пак јавља, да су истина у претрес узета та питања, но још ни из далека нису решена. При претресу њиховом показало се, да се у појединостима не може да дође тако лако до сагласности међу појединим великим силама. Нарочито се јавља за Италију, да је своје приговоре учинила према предлогу Енглеском, а Турска да је управо протестовала против тог предлога, на име против тога, што се Аустро-Угарској дозвољава окупација Босне и Херцеговине без одређеног рока.

Бечки „Тагблат“ јавља, како се у дипломатским круговима поговара, да су преговори између Аустро-Угарске и Србије већ на толико успели, да се у Берлину може предузети израда нацрта уговора трговачког, царинског и железничког. Са српске стране већ се приступило том послу, на коме ради заједнички и један делегат аустро-угарски. Како се у начелу споразумљење већ постигло у том питању, то ће се доцније оставити једној аустро-угарско-српској комисији, која би се имала у Бечу састати, да изради дотичне преговоре у свима подробностима. Што се тиче предлога о закључку војничке конвенције, одустала је Аустрија коначно од тога, јамачно услед опирања српских заступника.

Лојдов нарочити кореспондент из Берлина телеграфише истом листу, да се на конгреској седници од суботе и грчко питање узело у претрес, и том приликом да су припуштани конгресу грчки изасланици Делијанис и Рангабе, који су читали дугачке споменице; после тога читања отишли су с конгреса. За тим је опет питање о граници српско-црногорској узето на расправу, но кнез Хохенлое, као председник комисије, којој је поверено расправљање овога предмета, изјави, да о томе до сада још није постигнуто споразумљење.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

О самом затварању угарског сабора држала је либерална странка последњу конференцију и на њој „одушевљеном једнодушношћу“ усвојила **манифест на народ**, који је потекао из пера председника партије, Стевана Горова.

Сматрајући си за дужност, дати народу рачуна о свом трогодишњем деловању на сабору, либерална странка вели, да то може учинити у пуној свести, да је достојно извршила поверено јој поверење.

Испоредивши материјална зла и невоље, које су снашле све земље на свету, с онима у Угарској, либерална се странка заноси лажним заносом, да земаљска зла и невоље имају корена у општим светским приликама, никако пак у посебним угарским. У тој заблуди нада се либерална странка поправци материјалних прилика у Угарској од поправке истих прилика у целом свету. Што су, вели либерална странка, учиниле столећима пропуштене прилике или непогоде, то нису могле исправити једанаест година уставног живота у Угарској, него се за то иште још дуг и тежак рад на пољу приватног и народног живота.

Према тим приликама удешавала је либерална странка свој поступак.

Као највећи посао прошле саборске сесије и по том као највећи успех саборског рада означује манифест поновљено поравнање међу државним половинама. Ту се пориче, што се с где којих страна приговара том поравнању, као да оно наноси земљи милијунима штете. Признаје се истина, да се у неким стварима поравнања наноси штета Угарској, али се у једно вели, да се опет у другим стварима то чини другом компасцијенту. Биланцију с бројевима у том погледу не може нико поставити ни за садашњост, још мање за будућност; али, вели се дословце, „у тачки, где се материјалан губитак земље јасно могао посведочити — у реституцији царине — држасмо се непоколебиво свог права и постигосмо успех“. Тим је, вели се, заштећено народу неколико милијуна.

Либерална је странка, вели манифест, вазда сматрала самосталну народну банку за један од најглавнијих услова народном животу. Тога ради подупирала је владу у њеним раду за постигнућем те цељи. Ма да су саме земаљске привредне, кредитне и новчане прилике стајале на путу изведењу те цељи, и пак је странка, вели се, прокрчила пут и толико урадила, да ће се то питање моћи решити за идућих десет година. Поштo је влада на свим гранама државне управе уштедела (Охо! — У.) знатне своте, које иду у милијуне, то је тим учињен знатан корак к постигнућу једног од најважнијих задатака у програму слободоумне странке.

Како у питањима економног поравнања, тако је странка и у свим другим одношајима к цислитавској половини државној гледала, да одржи паритет земље. Угарска као држава, вели се, изашла је не повређена из преговора о поравнању, шта више њен државноправни положај добио је нове гарантије и нову санкцију. Директива странци у целу јој поступку беху државни интереси, права и установе. Са тог становишта она је помагала владу у њезину труду и раду око поравнања, претресајући савесно све ствари, које спадају у то питање, а све у тој мисли, да се тим отаџбини најбоље служи. Истина нису испуњене све наде и жеље народне у тим питањима, али више се није дало постићи.

Сад прелази манифест на спољашњу политику.

Напеменувши, како се за потоње две године дана догодили велики догађаји на нашим источним границама, који су дубоко задрли у будућност ове земље, морала је странка мирно гледати развој тих догађаја, по што их је Јеврона прогласила за општу јевропску ствар. Међу тим странка се теши, да ће нарочити угарски интереси достојно бити заступљени на конгресу. Не васпостави ли највиши јевропски ареопаг светски мир, то ће се странка наћи међу онима, који ће потицати на пожртвовање и одушевљење народа.

У сред тих великих догађаја, т. ј. док је трајао на угарским границама руско-турски рат и док се водили преговори о поравнању није се стојало скрштених руку ни на дозиђивању државне зграде из нутра. Ту се напомиње, како је прошли сабор зготовио казнени законик; како је из нова територијално подељен Ердељ; како су створени нови закони, који се старају о благостању појединих грађана као: уређење сирочадских ствари, бржи и јефтинији поступак у маленим грађанским процесима, уређење радничких и служанвичких ствари.

У сред овог критичног доба, вели манифест на свршетку, пошло је финансијској управи државној за руком, да се знатно поправи финансијско стање државно. Повољне последице тога не опажају се нигде тако јако, као у том, што је тим лабави државни кредит учвршћен, а то се види из тог, што је страни финансијски свет прихватио угарски рентовни дуг. Тим је, вели се, Јевропа санкцијонисала државни кредит угарски.

То је у главномполитички рачун о свом раду, који је либерална странка на пештанском сабору поднела својим бирачима. По што се у засебном чланку дотичемо целе радње саборске у мунулој периоди, то се овде уздржавамо од свију рефлексија.

У **спољашњој политици** ван конгреса не надазимо ни на какав догађај, који би вредан био да се прибележи. О радњи конгреској пак извештавамо у засебној рубрици.

ПРЕСТОНА БЕСЕДА,

којом је затворена сесија угарског сабора 1875—1878 гласи:

Поштована Господо! Великаши и посланици! Љубљени верни!

С пуно наде и поверења поздрависмо вас, кад смо 31. (19.) августа 1875. отворили овај сабор.

Том приликом обратисмо вашу пажњу на велеважне ствари, које ће захтевати вашу радњу.

Међу осталим нагласисмо, како ће беспрекидан рад и у неком погледу и пожртвовање захтевати васпостава равнотеже у државном газдинству, одстрањење недоскудица, које се показују на свим гранама државне управе и на пољу законодавства.

Опште политичко стање, које је по свуда притискивало кредитне односаје, врло је отежало, да

ЛИСТАК.

О ПОСТУ.

(Продужење.)

Остаје да видимо, зашто је пост против кувања.

Кување је код нас још већма у обичају него вруће јело и пиће, па многом ће се учинити још кривље, да сме ко шта да рекне против кувања, на које неда рећи ни онај, који признаје, да вруће јело и пиће шкоди.

Против кувања има много више да се рекне, него против врућа јела и пића.

Још од прастарих времена опазили су људи, да кување храну покварі и да је кување хране још од веће штете за људе, него вруће јело и пиће, па онако и стоји још из оних времена реч, да нема лоше спреме јелу од кувања.

У речи о шкодљивости кувања ваља имати на уму главну људску храну, воће и жито.

Да кување покварі воће, о томе још нема у нас сумње. У јелу воћа још се нисмо онако од природе отпадили као неке француске бабе, које немогу да једу воће пресно, сирово; макар да су и наше као и француске богате куће већ јако у то загазиле, да најслађе воће кувају и зачињавају, а за сирово, пресно све мање маре. Срећа је, те је тих кућа у нас још мало, а осим њих још нико кувана воћа не тражи. Диње и лубенице и грожђе за јело још нико не кува, а и они, што кувају трешње и вишње, кајсије, шљиве и бресквe, јабуке и крушке и друго, још осећају и држе, да кувано воће није ни близу онако пријатно кусно и разгаљиво, као воће пресно.

Кувањем одветри из воћа оно мирисно ароматско уље, које је осим пријатности при јелу још и зато важно, што у оној мери и смеси како га где природа даје најбоље дражи уста, желудац и црева на лучење сокова потребних за варење.

Кувањем изгуби воће као и друго јело много од своје хранеће снаге. Сав беланак, та питајућа материја у јелу згруша се на ватри и стврдне, и онда неможе ни желудац да га свари, те већина те најглавније хране прође кроз човека несварена и непримљена у крв, а то је горе, него да се просто баци на ђубре, јер овако не би, а онако само узалуд мучи желудац и она друга оруђа у човеку.

Кувањем покваре се они у воћу конци, који су на то, да уста желудац и црево удесно чешу и драже. Кувани конци буду као блато, без икакве дражи, само терет.

Кувањем изгубе се из воћа соли, највреднијe стихије, које су за грађу тела најнужније, и с којих су ладне чорбе од воћа онако здраве и пробитачне. Кувањем исперу се и већином одбаце у оној води, као и соли из млека у суруци од млека, при прављењу сира, који без оних соли једва полу вредности има.

Кувањем изгуби се из воћа она природна вода а место ње дође друга спољна, која ни по чистоћи ни по садржини није ни налик на ону природну и за људе најздравију воду у воћу.

Још је сирово воће пуно оне светлосне и електричне маје, којом га сунце и слободан ваздух напуни, и која је по здравље људи и њихових телесних оруђа и сокова зацело важна. Те маје у куваном воћу не остане ни мрве.

Тако се воће кувањем покварі, па отуда онолика разлика у јелу воћа сирова, пресна, и воћа кувана. Кувано човека натовари, а пресно разгали и чисто оживи.

Исто тако покварі кување и жита. Као што кувано воће није ни по мирису и кусу и пријатности ни по снази хране ни налик на пресно, тако не може ни кувано жито ни налик бити на пресно. Ал, према житу постадисмо већ и ми варошани, па као што оне француске бабе не могу више пресна воћа да једу, тако ни ми више пресна жита. Ал онда ни суд наш о овом не вреди као оних, који га пресно једу и само о њему живе. Само је њихова реч и отсудна.

А ко је узрок, да више не можемо о пресном житу да живимо? Кување, то нас је до тога довело, и то не одавно. Римљани, која су свима европским народима осим Грка били у кувању учитељи, почели су тек у време своје републике да жито прже и кувају, а томе је тек нешто преко 2000 година, па и тада је још за дуго било вике, да је то кварење хране.

А и ми и из св. еванђеља знамо, како још и апостоли јеђаху жито пресно; ево како вели св. еванђелиста Лука, 6, 1., „и иђаше Исус кроз усеве, а ученици његови тргаху класје и сатираху рукама те јеђаху.“ То исто вели и св. еванђелист Матеј 12, 1, и св. еванђ. Марко 2, 23.

Па има и данас читавих племена људских, који једу зрно живо, пиринач, кукуруз, шеницу, и не дају га ни прати, јер и тим изгуби од своје снаге и сласти, него га утру од прашине, па једу целокупно ил прекрупљено, и хвале, да брашно ни тесто није ни близу онако слатко ни пријатно.

Да је целокупно зрно потпунија храна, то сведочи и наука.

Па као што је извесно, да су они, који пресно воће једу здравији од оних који га неће да једу другче, него кувано; тако су и ти, што једу жито пресно здравији од нас, који га само једемо кувано или печено; и нема сумње, да би сви били куд камо здравији и јачи, и излазили би с мање жита на крај, кад би га могли као воће јести пресно.

Исто тако стоје и варива и корење и зеља с кувањем. И из ових кувањем избаце у оној води највреднијe честице калске натронеке сумпорске фосфорске и друге соли, којих милијона кила сваке године у оној води пропадну, у којој се кувају, — па да бар на ђубре и с њим на њиве опет дођу, него већину мутна вода однесе. Пре неколико година хватан је у Лондону рачун о томе и нашло се да се само у тој једној вароши од варене кртоле баци преко 300,000 кила кала, и близу 100.000 кила фосфорских соли, најскупоценији материјали у тој храни, који водом Темзе у море пропану.

(Наставиће се.)

се учини оно, што беше нужно у интересу уређења државног газдинства и подизања земаљског кредита; и трансакције ради неких важнијих ствари међу обема државама наше монархије захтевале су дуже преговоре и ваше време веома заузеле.

У таким приликама није се могло све посвршивати, што се желело.

Уза све то урадило се много, како у погледу уређења земаљских финансија, тако и администрације и правосуђа.

Да не помињемо друго, строга примена начела штедње и пожртвованости, која се огледа у вашим закључцима, омогућила је и у овим приликама одлучну поправку у биланцији државног газдинства као и подизање државног кредита.

Где које недоскудице у финансијској управи поправљене су законима.

На пољу администрације створени су многи закони, који су уклонили недоскудице.

Осетној оскудици у правосуђу, коју је народ од давна осећао, доскочено је састављањем кривичног законика.

Године 1867 међу обема државама монархије на 10 година углављена погодба поновљена је.

Благотворно ће то утицати на интересе обеју државних области у нашој монархији, на благостање свију народа у њој, а за уступке, које су на ту циљ обе стране учиниле, наће богату накнаду у оној снази, коју ће сваком делу дати поновљено показана заједница мисли и интереса.

То уједно даје сведочанство, да ће идући сабори располагати потребним временом, да накнаде, што је сад пропуштено, и у опште да ће оно учинити, што буде захтевао интерес наше љубљене краљевине Угарске.

Садашње стање спољашњих односаја даје нам наде, да ће нам поћи за руком, да уз интересе наше монархије осигурамо и благодети мира.

Радосно признајемо, да у том погледу припада велика заслуга патријотској помоћи, коју сте ви указивали нашој влади.

Ма шта будућност донела, ми се можемо на то ослонити, да ће интереси наше монархије, као и наше љубљене краљевине Угарске у вама, као и у сваком сину земље наћи сигурну потпору.

После тог израза поверења примите нашу топлу захвалу на вашим великим трудима.

Примите и реците својим комитентима наш искрен краљевски поздрав.

Тим изјављујемо, да је садашњи сабор затворен.

Народна привреда.

Београд 18. јуна.

(Аустријска трговачка политика и паробродско друштво.) Како који дан нас ће аустро-угарска трговачка политика све већма стешњавати у нашем унутрашњем промету и саобраћају. Не прође ни једна година а да она у томе не покаже своју силу, а ми шта ћемо мали и нејаки па трпимо и што нам се не ће; па и што би могли према оваковим поступцима Аустро-Угарске одупрети се и не дати, да се наш трговачки и занатлијски свет спречава у своме раду, то попуштамо, не толико што морамо, него више што смо нехатни у опште на спрам наших интереса. Није једанпут, него толико пути увређен наш трговачки свет од суседне нам монархије, које се дешавало увек онда, кад баш највише требаше суседи указати призрења на спрам наше трговине у опште. Али каква призрења ми тражимо од оних, који мисле да нас по извесним правима неких трактата могу гњечити по вољи и по ћуди њиховој; каква призрења тражимо од оних, који гледе да нас што више стегну у њихове трговачке свезе и од нас направе ћуприју за пренос њихових фабриката не само за Београд и целу нашу земљу, каква призрења ми тражимо од Аустрије, кад она све могуће начине употребљује да створи од нас пијацу за којекакав измет њених фабриката и доведе нас дотле, док сви једног дана не будемо њени дужници, а онда, — онда да може по вољи с нами управљати како у трговачким односима, тако наравно и у политичким. Не, ми од ње не можемо тражити никаква призрења, што њој баш лежи у интересу да нас доведе до просјачког штапа, него треба сами да се одупремо док још овако стојимо, јер што јој год више будемо попуштали, то ће она сваки дан све безобазрнија бити према нами и онда ће бити доцкан свако противлење.

Аустро-угарска нас веже и својом пловидбом по Дунаву и Сави, и то тако, да нас паробродско друштво окреће данас по вољи, како кад ветар из Беча или Пеште на спрам нас задува и то ми све морамо да трпимо а за своје новце. Свим на свету гледа се стати на пут нашој трговини, које ми све морамо сносити без да се запитамо а докле ћемо ми тако и зашто? Је ли само Аустро-Угарска у Европи богата са капиталистама које створише ово друштво? Зар ми не можемо понудити другоме народу да отвори пловидбу нашом обалом? Не, не можемо, јер смо се већ навикли да гледамо на нашим обалама мађарске заставе, па би нам дуго требало да се опет на друге навикавамо. Не бринемо се да угодимо нашим интересима колико нам је стало да угађања других, туђих интереса.

Треба само попуштати, па можемо дочекати да нас једног дана, кад нам највише стало буде до брзог саобраћаја, како са нашим варошима, тако и осталим светом, то паробродско друштво, које је грдан новац изнело и коме ми по скупе новце плаћамо нашу вожњу и пренос еспапа, по налогу озго остави. На против, ми њима стојимо у свему на услузи, и ако нам у чему год стане на пут, то им се лако и уклонимо, е да им не би повредили њина осетљива чуства. Дакле оно је осетљиво за његове интересе, а ми за наше немаримо; може нас газити колико му се хоће, па нећемо казати ни потамо се. Али коме то иде на штету? Онима, који су позвани да на овоме раде и стају на пут свима препрекама, не стоји на путу, јер они то и не осећају; али они, који живе од тога и којима је стало да ова или она роба пре дође, или да на ову или ону обалу може изаћи кад хоће, њима иде на штету. Дакле опет никоме другоме него нашим држављанима, од којих држава тек има користи. Штета појединих држављана, штета је целе државе, а кад је тако, онда и они, који су намештени да бдију на овоме, не само да су дужни, него су и одговорни за штете појединих грађана.

На два случаја, која нас задесише од поменутог паробродског друштва, држим, да је вредно на њих већу пажњу обратити, а нужно је у интересу нашем да и сама влада озбиљније ту ствар узме преда се, тим пре, што је и њихов лист о томе дао гласа од себе.

По општој паробродској уредби, овде пристају „беле“ лађе што иду и долазе из Оршаве као и оне што Савом путују до и од Сиска, а по правилу, које смо ми драговољно у интересу нашег трговачког света утврдили, морају се налазити на овд. штеку паробродског друштва аустро-угарски „финанци“, и то увек пре него што лађа, која овуда путује приспе. Њима је у дужности да при уласку путника у лађу подвргавају ствари ћумручком прегледу. Али ту једно вече, кад је оршавска лађа требала доћи, на коју жељно ишчекиваху путници да у њу уђу и обратно из ње изађу на српску обалу, не беху ови мађарски царинари дошли и лађа место да стане уз српску обалу окрене пут Земуна по заповести чиновника овд. агенције. Сваки је се овом поступку чиновника овд. агенције чудио, шта то би, да лађа оде у Земун, кад је дошла већ близу штека. Они, који су у лађи, морали су мислити, да се овде код нас какво велико зло догодило, кад се овако што збива на очислед наших полицајских органа, а наши видећи у томе ћеф мађарских царинара, уклоне се повинујући се сили суседне власти. Не знам, да ли је од стране мин. финансије учињено да се свако што више не догађа, али свакако заслужује већу пажњу обратити, јер ако им се једанпут попусти, онда ће они тај пркос више пута понављати.

Други случај, којим се наноси штета нашем саобраћају, јесте тај, што је главна дирекција паробродског друштва у Бечу наредила, да од сада лађа Меркур не плови српском обалом даље од Градишта. До сада је иста лађа једанпут на недељу пловила од Београда српском обалом до Радујевца, носећи собом путнике, еспап и у опште сву робу за места дуж обале наше. Према најновијем распореду пароброд. друштва, иста лађа мења фронт с „белом лађом“ тиме, што ће у место Меркура од сада почети пловити ова лађа једном више у недељи дана, од постављеног реда, пристајући само код Београда, Кладова и Радујевца, а изостаје доњи Милановац и Текије. Али сви еспапи, који би се имали за доњи Дунав на нашу обалу истоваривати, носиће се од сада преко Земуна и то товарним лађама. Нашим зајечарцима и књажевчанима, којима је најпречи пут за Београд био преко Доњег Милановца Дунавом, тај је сада затворен, и морају од данас обилазити преко Радујевца. Еспапи и остала роба, која би одавде за тамо била експедирана, преносиће се дужим путем (преко Земуна) а средством товарних лађа и дужим временом. До сад је могао ко од Неготинаца, Књажевчана и Зајечараца наручити какав еспап у Београду у суботу и могао га је имати у Д. Милановцу сутра дан у недељу, а за Радујевац у понедељак најдаље. Од данас ће нашем трговцу бити одвећ кратко време, ако према садањем распореду еспап на означена места дуж наше обале Д. Милановац, Текије, Кладово, Брзу Паланку, Радујевац добије после 15 дана.

Из овога се види да паробродско друштво нема разложних намера, кад иде онда на штету нашим интересима, кад су се прилике побољшале и кад су изгледи за мир, и према томе наша влада нека ово добро узме на ум, да онда кад се буде свршило ово источно питање, предузме начин, како да се дође до боље, јевтиније, и брже пловидбе по нашим обалама. Ја држим, да је у овој ствари прече и боље дати понуду руском паробродском друштву, које је већ тражило од нас слободу пловидбе нашом обалом, — дати таквом друштву, које ће угађати нашим сопственим интересима, а не као аустријско ићи на штету истима. Свака овака прилика доцније нек нам буде повод да с истим друштвом раскинемо уговор и одбацимо га од нас као штетан по наше интересе. —а.

—к. Београд 21 јуна.

(Главни трговачко-занатлијски одбор) Овде ево већ двадесет година има, како постоји главни трговачко-занатлијски одбор, који је установљен ради унапређивања трговине и заната, а по другим варошима и варошицама Србије, где је потреба изискивала, одбори трговачко-занатлијски Задатак је овим одборима да на позив министра финанције истоме поднесу мишљење у питањима, која се тичу трговине и заната и да чине министру финанције предлоге односеће се на побољшање и развитак наше трговине и заната, с тим да министар сва питања и предлоге које одбор подноси узима не само к знању него и побрине се да по њима поступа.

Главни трговачко-занатлијски одбор састоји се из 20 редовних чланова и 10 заменика, но тако да буде половина из трговачког и половина из занатлијског реда, и морају бити становници београдски, а служе безплатно. Чланови и заменици главног одбора морају бити српски грађани и уживати сва грађанска права, даље морају имати најмање 25 година и да најмање три године какву трговину или какав занат раде. Чланови овог одбора не могу бити они, над којима је стециште отворено, који своје поверитеље измирили нису, које су какву кривицу или преступ учинили, па су због истог најмање три месеца били у затвору. Чланови и заменици бирају се за две године и то од еснафских дружина, које шаљу на сваки 10 чланова по једног избирача, а избор се врши под руковођењем председника општинског суда а у присуству владиног повереника. При избору чланова овога одбора бира се уједно и секретар, који врши сав писмени рад одборски. Одбори држе своје седнице сваких 15 дана, а да би седница била пуноважна, нужне су две трећине чланова да присуствују.

По што су по закону одборске седнице јавне, то, да би се наш свет упознао с радом овога одбора побринуо сам се и бићу у стању да вам шаљем краће извештаје после сваке седнице.

Данас је овоме главноме одбору председник Наум А. Николић, и подпредседник Ђорђе Нешић, трговци, а секретар Стеван Поповић, професор вел. школе, познат нашем свету са свога рада на економно финанцијском пољу.

Последња седница овога одбора држана је 23. пр. мес. у којој је, после прочитаног протокола од пређашње седнице и неких мање важних ствари председник изнео писмени предлог редовног члана Томе Павловића, овд. воскара, у ком исти предлаже, да се пише министру финанције, како је већ крајње време, да се пређашњи предлози овога одбора, односно заштите ћумручке и подизања регала, остваре и испуне, докле још наши занати нису са свим пропали. Реши се, да се у смислу овоме пише министру финанције. Даље предлаже Никола Константиновић занација, да се из средине одборске изабере један пододбор, који ће означити све производе, који се у земљи израђују, па на те да се подигне странским производима већи регал. Реши се, да се и о томе пише министру финанције како би се још ове скупштине израдило, да се подигнутом ћумручином осигура ова малена наша радиност, и изабра се пододбор од 10 чланова. Фердинант Розелт, овд. зидар, предлаже, да се пише мин. финанције и умоли, да се државне и општинске лицитеције дају искључиво српским грађанима. (О овоме види писмо у прилогу). Тома Павловић предлаже, да сви трговци и занатлије протоколирају своје радње по закону у трговачком суду, како не би отуда трпела штету држава у смислу плаћања порезе и осталих дужности, као и општина у смислу општинских терета. Даље исти предлаже да се забрани тајно удружење у којима се неколико њих удруже у неколико радњи, па онда све те радње воде на име једног задругара, а они сви други фигурирају као његове калфе; док међу тим у ствари сваки је од њих самосталан у овако удруженој радњи, па су се само удружили да смање општанске и државне терете, који би на свакога од њих морали пасти. Би решено, да се и о овоме пише мин. финанције, што је до сада већ учињено.

Главни трговачко-занатлијски одбор министру финанције.

Господине министре!

Од времена првог ослобођења народног испод турског јарма! па до данашњих дана, у којима се предузело и успехом још продужава друго потпунije народно ослобођење, није наш народ ни у ком добу већих жртава поднео за свету ствар ослобођења, него што их данас подноси, па с тога је и природно кад се нада, да са оваким скупим одкупом тече себи оне услове, за своје веће сваковрсно напредовање, којих пређе није имао — услове, да ће он, ослобођен потпуно, први бити од свију странаца у уживању грађанских и економских слобода у својој крвљу ослобођеној земљи. Међу тим, господине министре, данас, кад сви у овим надама живимо, догађа се нешто, што је у стању да нас доведе до убеђења да ће све наше наде бити таште наде, јер и дан данаш постоји у нас још оно, што је и до сада постојало, а то је то: да је ова земља ослобођена више у корист странаца него оних, који су за њено ослобођење крв своју пролили.

Главни трговачко-зататлијски одбор мисли, да никаквој сумњи не подлеже то, да је наш народ до сада радио и производио на најпрвобитнији начин и са најнесавршенијим срествима, и да је тога ради, кад га упоредимо са економски напреднијим народима, само животарио, а странци који се амо досељавају да са ових прилика црпе највеће користи за се у нашој земљи на штету домородаца. Оно прво жалосно привредно стање нашег народа последица је унутрашњих узрока, који су узроци опет последица владајуће економске политике, а ово друго стање, које јако понижава наш народ у његовој економској сиротињи, последица је неких уображених трактата, за које се непрестано говорило и сада још говори да постоје између Турске и Аустрије па и да нас обвезним праве. Но овако економско стање нашег народа и ово владајуће у нас мнење о оваким трактатима могло је до сада још постојати; али данас, када је наш народ у врло великој мери исцрпео своја материјална средства за цјол већег ослобођења, услед чега мораће дуго осећати последице од истог исцрпљења, одбор држи, да је дошло време, када ће наше народно кућење добити своју савршенију организацију и када треба да ишчезне сва обмана о неким трактатима, који би давали већег права на рад странцима у нашој земљи него домородцима.

Ради постизања ове последње цели, одбор се усуђује, господине министре, да вашу пажњу обратите на неке податке законске, који ће довољни бити да се докаже, да странци у нашој земљи не могу се позивати ни на какве трактате, који би им давали права да наше занације упропашћују својом конкуренцијом не примајући ни каквих терета он обвеза на се спрам наше државе и општине у којој раде.

Закон од 1738 наређује, да се од странаца, који у Србији раде, наплаћује пореза у киријi, коју плаћају за куће у којима живе и дућане у којима раде.

У еснафској уредби од 1847. наређује се: „Сваки странац, који у Србију дође да у којој општини занат на своју руку ради, (чл. 124.) дужан је (чл. 127 тачка 3) притицати житељима општине у помоћ, кад год ови по наредби месне власти или по каквој нужди, особито због ватре или воде дејствују.“ — — —

А у 4. тачки чл. 127. вели се: „Терете општинске у новчаним прилозима, који су нужни за какву месну потребу, којом се и он као и остали житељи општине користе, сносити.“

Само страним тоговцима, дакле људма, који се трговине ради кратко време баве у Србији, еснафска уредба ујемчава и признаје слободу трговања у нашој земљи, „као што су им на то нарочита права дана силом касателни трактата, који су закључени између блистателне порте и високи дворова, којих су они поданици.“ (Чл. 138.)

На жалост, одбор мора споменути, да ниједну од ових законских наређења данас власти не врше, позивајући се на трактате, који се не именују и који ће се узалудно тражити.

Но ни то није све. Из ове економске појаве, која је последица наше економске политике, појавила се и друга још гора, на коју, господине министре, одбор жели обратити вашу нарочиту пажњу.

Није потребно доказивати, да држава данас све ште ради, ради за народ а са народним средствима, да је тога ради нарочито позвана да утиче на његово кућење помажући га и уклањајући му све препреко с пута, да је она једина одговорна за његов економски напредак, да је у тој цели обвезана да свима држављанима буде углед и пример, и да се тај углед нарочито оличава у куповини народних производа и народне радне снаге за рачун државе. Ову мисао у највећој мери остварају данас све напредне државе у свету, док на против у нашој државној економској политици у овом погледу влада највећа равнодушност. Кад се год за рачун наше државе набављају какви производи лиферацијом, свагда власти отварају слободно поље конкуренцији између странаца, који су се увукли у нашу земљу немајући никаквих обвеза спрам ње и домородаца, који су обвезани имање и крв жртвовати за њу. Природно је са свим да у овакој борби, којој на руку власти иду, странци имају већег успеха него српски држављани; али резултати од таквих појава све ће више и више деморалисати нашу економску снагу, искорењивати у држављанима оданост спрам земље и чинити их равнодушним спрам њене судбине као год што је и држава равнодушна спрам њиних економских интереса.

Како ће данас осећати у души својој занација, који се после двогодишње борбе противу највећег варвара европског враћа својој кући, па види своју децу изгладнелу, своју радионицу затворену; види да општина и држава одма од њега порезу и прирезе траже? Како ће осећати у души кад се за тим крене на рад да ове захтеве подмири па међу тим угледа да су му странци муштерије преотели? Како ће осећати у души кад угледа, да су му странци и ону муштерију преотели, на чији је позив и за кога је крв своју проливао? Да осећања, која се у оваким приликама буду јављала у наших држављана, неће бити патриотска, то се на жалост по себи разуме.

И према томе главни трговачко-занатлијски одбор моли вас, господине министре, да би сте изволели подејствовати, те да се у овим садањим нашим економским неприликама нареди, да се при лицитацијама израда за државни и општински рачун дозвољава слободна конкуренција само међу српским држављанима, и да се странци сасвим искључе из те конкуренције.

29. маја 1878. у Београду.

Секретар
Ст. Поповић.

Председник трговачко-занатлијског одбора
Наум А. Николић.

НОВИ САД 20. јуна. Јављају нам из Берлина, да се тамо између осталих Срба налази ђенерал Деспотовић и да се пред заступницима страних сила заузимље за права босанског народа исто тако живо и истрајно, као што се за та права на бојном пољу у своје време заузимао.

Краљевским писмом, које је дошло на ову варош, сазваће се угарски сабор 17. октобра (по римском.)

— У овдашњој вишој женској школи отпочињу јавни испити у среду у 8 сах. у јутру и трајаће пуна три дана, т. ј. среду, четвртак и петак.

Пошто нам није стигла бечка пошта, то изостаје „Новије“ из овога броја.

Здравствени савет у Петрограду, допустио је уведење Guyot-ови катранени капсли, које су од изврсног деловања код захладе, катара као и против ронхитиса и суве болести. 2 или 3 капсле свако у подне узете, доводе скоро одма поболшање. Цело лечење не стаје више од 10—20 новчића на дан.

Да се разне потворине избегну, треба тачно на то пазити, да се подпис гд. Guyot-а и на флакону у три боје налази.

Стовариште у свима апатекама.

ИЗЈАВА.

У броју 89. „Заставе“ од 9. јуна ове године изашао је један допис под М. М. из Београда у коме се неистинито напада на благајника главног одбора друштва црвеног крста г. Косту Лекића. С тога главни одбор сматра за своју дужност да изјави следеће.

Болничарки, о којој се говори у допису, издата је по одобрењу главног одбора два пута помоћ у новцу и то је она потврдила својеручним признаницама од 6. новембра 1876 и 2. марта 1877. године. Оба пута дато јој је по 5 дук. цес. из благајне и г. Лекић је њене квите, које су одостоверене, уписао у рачунске књиге, које су прегледане. За време, док је иста болничарка била у Книну у Далмацији, она је се обратила главном одбору поново за помоћ и та јој је одобрена у седници од 29. октобра пр. год. бр. 457. Но одобрена сума у 30 форината није јој послата за то, што је она у Книну радећи променула своје име и остало је да јој се новци издаду кад се јави главном одбору. Ова је се јавила 1. јуна ове године и новци су јој издати на квиту коју је она потписала. Тако исто није истина да је г. Лекић предусрео болничарку необичним тоном. Напротив примио је исту у канцеларији друштвеној пристојно у присуству три члана главног одбора, на име, гг. доктора Медовића, доктора Валенте и подписаног секретара и издао јој одређену помоћ, и ову тек тада записао у књиге, као издатак друштвени као што се тако ради у свима случајевима, т. ј. одобрена помоћ записује се у књиге онда, када се фактички изда из благајне на прописани начин.

Бр 816. 13. јуна 1878 у Београду.

Председник друштва „црвеног крста“
архијепископ и митрополит српски
МИХАИЛ.

Секретар главног одбора
МИЛАН СТ. МАРКОВИЋ.

ПРИПОСЛАНО.*)

Господине уредниче!

Дошавши кући с пута будем од мојих пријатеља на допис из Земуна у броју 85. штоване „Заставе“ од 31. маја (12. јуна) о. г. садржани упозорен, у којем непознати дописник о доласку бискупа Штросмајера и о његову дочеку мудрост своју на пазар износи. Ја се обично са пискарањем те врсте не занимам, те не би ни на тај допис моју пажњу био обратио, да ми исти пријатељи не приметише, да се некоји наводи у том допису може бити на моју особу односе. Да то мнење код мојих пријатеља незавлада, то ми је изјавити, да се садржај наведена дописа у опште, а нарочито оне речи на мене односити не могу, у којима дописник вели да је недочек „Штросмајера нарочито неког Хрвата јако ожего, који је у целој ствари највише пушкао.“

Односити се не могу те речи на мене пако из разлога, што јанити сам код Немаца, нити код градоначелника, нити код српске певачке задруге о том радио, да се Штросмајер сјајно дочека. Тога ради позивам се на г. Живка Васиљевића, који је управо први о дочеку том реч повео и жељу изразио, да би добро било, кад би српска певачка задруга у славу Штросмајера неколико песама одпевала, на што сам истом одговорио да ја о том нећу ништа да знам, јер чланови певачке задруге нити певати знаду, нити певати уче особито од оног часа, од када су у истој овејани омладинци завладали. Ја бискупа Штросмајера одвећ ценим и поштујем, већ да би о том радио, да га земунски сада мородавни омладинци славе и њему овације приређују.

После кад је у задружној седници закључено, да друштво нема певати. хтели су неки Срби помоћу градоначелника Ст. Марковића испословати, да се нова задружна седница сазове и други закључак донесе, но почем је председник задруге међу тим одпутовао, то изјави градоначелник да он испод своје части држи, да са подпредседником о том договоре води, али да ће се са г. др. Недељковићем разговарати.

Да ја са певачком задругом ништа радити нисам хтео, то ће ми и њен председник посведочити, јер кад је он дошавши к мени у својем приватном послу приметио, да је одбор задруге закључио, да се задружна седница сазове и у истој предлог стави, да се у славу бискупа вечерња серенада приреди и при истој задруга две три песме одпева, те ме запито, шта ја о том мислим, одговорим ја њему, да Штросмајер против тога ништа не може рећи и да ће га то извесно обрадовати, али шта Срби о том мисле и да ли су с тим споразумни. тога упутим да се о том са угледним Србима посаветује.

Оволико истини у атар, те ми је још додади да овдашњи Хрвати од Немаца захтевали нису, да ови Штросмајеру овације приређују. Немачка певачка задруга је из сопственог нагона својем духовном пастиру овацију приредила, и тим нас све изненадила, јер о том предходно ништа говорено није. Исто тако Хрвати нису ни са госп. градоначелником о дочеку говорили, нити на истога утицисати хтели. Ово, што наведо, карактерише дописника и његову љубав за истином, којем уједно равнања ради примећујем, да није умесно радио, што је о неком шпионству „Хрвата“ говорио, јер тим изазива даље распре, којих последице може бити дописнику неби повољне биле.

Ово молим, да ми штовани господине уредниче у Ваш лист уврстили, те примите и т. д.

У Земуну 13. јуна 1878. г.

ИВИЋ,
адвокат.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредн. У.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

У „српској народној задружној штампарији“
у Новоме Саду
могу се добити ове књиге:

ИСТОРИЈА
БУГАРСКОГА НАРОДА
ДО ПРОПАСТИ ДРЖАВЕ МУ.

написао
Др. МИЛАН САВИЋ.

ЦЕНА ЈЕ књизи 50 новч.

Ова књига штампана је на лепој хартији у формату обичне 8-не и броји 128 стр. и 4 листа.

Друго издање брошире

БОСНА ЈЕ СРПСКА
ИЛИ
ОДГОВОР НА „РАЗГОВОРЕ“
ДОН-МИХ. ПАВЛИНОВИЋА.
И
ДВА ПИСМА
професора **А. А. Мајкова** о Босни.

Ова књижица има 4 штампана табака обичне осмине. Цена је 25 новчића.

ВОЈВОДА БОСАНСКИХ СРБА
ПОП-ЂОКО КАРАН-КАРАНОВИЋ
од Владимира Красића,

Ова књижица има 2 штампана табака. Цена је 20 новчића. Уз ову књигу штампана је и слика поп-Каранова.

На све ове књиге дајемо књижарама и растуривачима уобичајени рабат.

Наруџбине нека се изволе управљати на „српску народну задр. штампарију“.

Српска народна задружна штампарија
у Новоме Саду.

Сад је баш изашао и може се добити у државној штампарији и у књижарници В. Валожића у Београду, код окружних књижара по Србији и у српским књижарницама у Панчеву, Новом Саду, Сомбору и Котору:

ИЗВОД
из
СРПСКЕ ГРАМАТИКЕ
од
ЈОВАНА ВОШКОВИЋА
свеска I. о гласовима и речима
(СЕДМО ИЗДАЊЕ)
(местимице поправљено и умножено)

Издање и штампа државне штампарије у Београду, 1878.

Цена: 1/4 динара или 12 новчића.

Свеска II. Облици имена и глагола, изаћиће до почетка нове школске године.

Моју писмену радњу, која је од 18 год. овамо у разним листовима под знаком Н. излазила, наумио сам за живота у једној књизи издати. Ко год смисли књигу купити, могу му казати, да се дотле, докле не стане плаћати, неће кајати; а кад већ плати, онда му се и не вреди вајкати, јер новце ни тако ни тако натраг добити неће!

То се већ зна, да ретко ко воле, да га књига учи памети; јер су људи по већој части, ако ни с чим другим, а оно са својом памећу задовољни. За умирење дакле пошт. публике, имам част јавити, да ова књига ни с чијом памећу — ако је у свом реду — у опреку долазити неће. Што се пак тиче вртоглави назора, за те је ствари у толиком степену састарано, да ће их се и љубитељи, а камо ли противници ратосиљати Ово све једно на друго у призрење узимајући, мислим, да није хрђава препорука и да ће се књига као алва — од невидиша — на јагму разграбити!

Књига ће изнети преко 30 штампаних табака на финој углађеној артији, биће готова до августа о. г. цена јој је 1 ф. 50 н. а. вр. за Србију 15 гр а да неће толико вредити, то се већ и по себи разуме, ма да ће добити шумни наслов:

Молска мудровања.

Ко год узхте, може слободно више примерака купити и нетреба му се нимало бојати, да ће ме с отим обогатити, јер ће га ревнодушност осталих, не само од зависти сачувати, него ће још и то задовољење имати, да ме издавање без штете мимоиђи неће.

Претплату примају штампарија А. Пајевића у Н. Саду и књижара Миливоја Каракашевића у Сомбору, који ће претплатницима доставити књиге чим из штампе изиђу.

Умољавам дакле све своје пријатеље — ако их још имам — да се око скупљања предплате заузму и да ми како год моју хрђаву слутњу у лаж утерају!

У Молу 9. јуна 1878. НОВАК РАДОНИЋ.

Сад је баш изишла из штампе IV. свеска „мале библиотеке“

„НОВИНА“
РОМАН ИВАНА С. ТУРГЕЊЕВА
с руског превео
ПЕРА ТОДОРОВИЋ
(свеска друга)

књига броји 324 стране, а стоји само 80 нов. Обе свеске стоје 1 фор. 40 новч. препродавци добијају уобичајени рабат. Наручбине ваља упућивати

ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА
у Н. Сад.

ПОЗИВ
на
БАШТЕНУ СВЕЧАНОСТ
у свези са
ПЕВАЊЕМ

коју новосадско **раденичко друштво у суботу 6. јулија** н. р. 1878. **„у грађ. стрељачкој башти“** у корист своје бол. **благајне** м пр. приређује. — Улазница за особу 70 нов., за породицу 1 фор. 20 нов. — Почетак 1/2 9 сати.

За многобројну посету понизно умољава

ОДБОРНИШТВО.

РЕД ПЛОВИДБЕ
ПУТНИЧКИ ПАРОБРОДА.

Из Н. Сада од 3. јуна 1878. до на даље

У Земун: сваки дан у пола 5 сати по подне (изузимајући понедељник).

У Тител и Земун: средом и суботом у пола 5 сата по подне.

У Земун и Оршаву: средом, суботом и недељом у пола 5 сати по подне.

У Пешту: сваки дан у пола 11 сати пре подне (изузимајући четвртак).

У Новом Саду 3. јуна 1878. **Оправништво.**

Курс бечке берзе 20. јуна (2.) јула

Сребро — — — — — — — — — — — —	100 75
Ц. кр. дукати — — — — — — — — — —	5.44
Наполеондори — — — — — — — — — —	9.25 1/2
Немачке марке — — — — — — — — — —	57.20

ОГЛАСИ.

Мануфактурна трговина
СТЕВАНА ЋУРЧИЋА
у Н. Саду,

потребује једног спомоћника који српски, немачки и мађарски говори. 3—3

ОГЛАС.

Подписани слободан сам свима православним црвено-школским општинама у опсегу српске митрополије и патријаршије себе као вештог и вичног рачуновођу нарочито при размршавању ма како заплетених и замршених од више година рачуна препоручити.

Дотичне сведоџбе од многих општина находе се у мене и стоје свакоме на расположењу.

У Мелевци 9 (21) јуна 1878.

Ђорђе Јовановић
рачуновођа црк. шк. општине.

2—3

ОГЛАС.

Министар војени намеран је да прими у службу под уговором на једну годину дана досет марвених лекара са платом од 200 до 300 талира годишње.

Кандидати за ова звања морају говорити доста добро: ма који славенски језик и поднети уверења о томе, да су:

1. Свршили марвено лекарски курс, на неком приповнатом стручном заводу.

2. Да нису старији од 35 година, о чему треба да сведочи крштено писмо и

3. Сведоџбе о практичној служби, при чему ће имати првенство они, који су ма где у војсци служили.

О сваком конкуренту решаваће се чим се молба добије, која треба да буде упућена господину министру војеном у Београд.

Из канцеларије инспектора артиљерије А Nr. 1727. 10 јуна 1878 год. 2—3

НЕК ЈЕ НА ЗНАЊЕ!

Граничарска бела марва пуштаће се на овогодишњи петровски вашар румски само уз сведочбу здравницу и то на капијама Јарачку, Путинчку и Чалманску.

Сам. Милутиновић,
закупник.

Један велики дућан

без, или са магазином; издаје се од првог септембра т. г. под најам. — У Новом Саду у Недељковићевој кући на пијаци бр. 25. — 1—3

Кисела вода из Радајна (штирски Виши),
најобилнијег извора киселог натрона и литијона у Европи.

Ова кусна кисела вода, која својим особито дејствујућим састојцима далеко надмаша све сличне минералне воде, као Вишиску, Билинску, Селтерску, Преблавску и т. д. одликује се још особито својом знатном садржином литијона. Те по томе та вода особито дејствује при **костобољи, камену у жучи, бешици и бубрегу** а неоцењиви је лек при **хемеројидалним и бешичним** болама, при неправилном **образовању слуза** (шлајма) и **киселина у стомаку**, при **грчевима у стомаку, катаралним болама, при зачињању туберкулозе, шкрофулама** и т. д. Са свога пријатно накиселног куса, са свог обилног мувирања ова је вода врло обљубљена као ладеће, разгаљујуће пиће мешано с вином, соком од лимуна итд.

Главно стовариште у Новоме Саду код г.г. **браће Барако, Емериха Дицгена и Д. Коде. Главни агенат за Нови Сад** Б. Тајбнер 3—3

РАДИ РАТА

морадоше велике пошиљке рубља на исток изостати, присиљена је

творница рубља за опрему невеста
од
А. Штрауса у Бечу, Rothenthurmstrasse 21.

све преостале мање и веће пошиљке, као: мушког, женског и дечијег рубља, платна, цепни марама, чаршава, и т. д. само да се велико стовариште што брже разпача, уз следеће веома јефтине цене распродати.

Купљени еспап, који се не допада радо променујемо, на захтевање код франкованог повраћања, и новац по рачуну пошт. напутницом враћамо.

У место два само једну форинту.

	пре	сада
1 гаће	ф. 1.50	—.75
12 енгл. марама од батиста са бојадисаним крајевима и порубљени	ф. 2.—	1.—
1 енглеска трико-кошуља или гаће, бела, или бојадисана	ф. 2.—	1.—
6 фини марама од батиста са бојадисаним крајевима и порубљени	ф. 2.—	1.—
6 најновији троструки огрлица	ф. 2.—	1.—
1 шлинг. женска кошуља од ширтинга	ф. 2.—	1.—
1 елегантне женске гаћице порубљене и искићене	ф. 2.—	1.—
1 најфинији порубљ. корзет од ширтинга	ф. 2.—	1.—
6 зајемчени марама од платна	ф. 2.—	1.—
1 платнене гаће	ф. 2.—	1.—
1 бојадисана кошуља од кретона	ф. 3.—	1.50
1 бела мушка кошуља, глатка на прсима	ф. 3.—	1.50
1 богато искићена женска кошуља	ф. 3.—	1.50
1 фино везене женске гаћице, укусно израђене	ф. 3.—	1.50
1 доњна женска сукња од ширтинга најбољег кроја	ф. 3.—	1.50
1 мушке гаће од румбургерског платна	ф. 3.—	1.50
1 енглеска оксфорд-кошуља, најновија мустра	ф. 4.—	2.—
1 мушка кошуља од румбургерског платна са нашивеним прсима	ф. 4.—	2.—
6 пари фини енглески наруквица	ф. 4.—	2.—
1 фино везена кошуља, богато искићена	ф. 4.—	2.—
1 елег. француски корзет са везом	ф. 4.—	2.—
1 доњна жен. сукња са богатим накитом	ф. 4.—	2.—
1 кошуља од шифона, оксфорта или кретона	ф. 1.—	1.25 1.50
1 најфинија мушка кошуља од шифона са искићеним прсима	ф. 1.50	2.— 2.50
1 мушка кошуља од шифона разне фантазије	ф. 2.—	2.50 3.—
1 мушка кошуља од шифона за украшеним прсима	ф. 2.50	3, 3.50 4, 4 50
1 туце чарапа женски бели или шарени	ф. 3,	4, 4.50 5.
1 мушка кошуља ан бал или сваре фино руком везена	ф. 2,	2.50 3.
1 туце муш. чарапа бели или шарени	ф. 3,	4, 4.50 5, 6.
1 мушка румбуршка кошуља, права, глатка или нафалтана, најфинije	ф. 2.50	3, 3.50 4.
1 мушка румбуршка кошуља, фантази везене најфинија	ф. 3.50,	4, 4.50 5.
1 женска платнена кошуља, глатка или фантазија	ф. 1 50,	2, 2 50, 3.
1 жен. платнена кошуља фино везена	ф. 2.50,	3, 3.50, 4.
6 чаршава, ширина 5/4 без шва	ф. 9.—	10.—
6 чаршава најфинија, ширина 5/4 без шва од чистог платна	ф. 13,50	14.50 16,5
1 столна оправа за 6 особа од цвилиха и дамаста	ф. 3,—	3.50 4.— 4.50 5.5
1 столна оправа за 12 особа од цвилиха и дамаста	ф. 8,50	10.— 11.— 12.— 14.—
1 комад домаћег платна 30 рифи, ширина 4/4	ф. 5,50	6.50 7.50 [illegible]
1 комад креас-платна 46 рифи ширина 5/4	ф. 16.—	17.— 18.— 18.50
1 ком. ирлендера или холендера 50 рифи, ширина 5/4	ф. 18.—	19.— 20.— 22.— 24.— 27. 30.—
1 комад румбургерског платна 54 рифи, ширина 5/4	ф. 24.—	27 — 30.— 33.— 36.— 40.— до 60.—
12 пешкира од цвилиха или дамаста	ф. 3.—	3.50 4.— 5.— 6.— 7.—

Ко купи најмање за 50 ф. добија **БАДАВА: 1 столну оправу за шест особа од дамаста или 24 цепне мараме.** 6—

Писмене наручбине обављају се уз приложену своту или пошт. подузећем најбрже и најсавесније. Ценовници и погодбе за опрему невеста шаљу се бадава.

Творница рубља за опрему невеста
од
А. ШТРАУСА у Бечу
(A. Strauss, Wien Rothenthurmstrasse 21)

РУСТОН ПРОКТОР И ДРУГ
ПАЛАТИНСКА УЛИЦА БРОЈ 42. У БУДА-ПЕШТИ
препоручује своје најбоље снабдевено стовариште

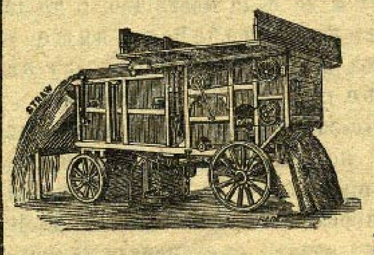

ЛОКОМОБИЛА (ВАТРЕЊАЧА)
са и без апарата са сламом ложити,
ПАРНИХ ДРЕШМАШИНА (ГУВНА)
са и без самоложним апаратом,
као и млинова, геплова, тестера, за жито чистити тријерова, сејаљки и косаљки.

Известија, каталоге и ценовнике даје драговољно, а поруке прима радо у свако доба устмено и писмено наш заступник

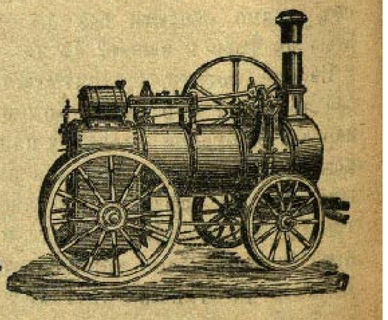

В. СТЕФАНОВИЋ,
у Новом Саду.

3—3

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију.“ Српска народна задружна штампарија.